

X “Xudafərin harayından qalan mən!..” XUDAFƏRİN

Qəzet 1932-ci ildən çıxır № 13-14 (6833-6834) 17 noyabr 2020-ci il Cəbrayıl RİH-nin orqanı

17 Noyabr Milli Dirçəliş günüdür

Prezident İlham Əliyevin müraciətindən

*inşası təmin ediləcək.
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ermənistan Respublikasının baş naziri, Rusiya Federasiyasının Prezidenti”.*

Əziz həmvətənlər, əziz bacılar və qardaşlar.

Bu bəyanatın tarixi əhəmiyyəti var. Bildirməliyəm ki, bu bəyanat videokonfrans şəklində imzalanmışdır və ilk mərhələdə 3 ölkənin başçısı bu videokonfrans vasitəsilə bəyanatı imzalamalı idilər. Ancaq son anda Ermənistan baş naziri bundan imtina edib. Bu, müəyyən dərəcədə başadüşüldür. Çünki faktiki olaraq bu bəyanat Ermənistanın hərbi kapitulyasiyası deməkdir. Ona görə bu bəyanatı videokonfrans formatında Rusiya Prezidenti və mən imzalamışım və bu bəyanat rus dilində tərtib edilə bilər. Mənim burada imzam var, bu sənəd bu imzalamadan sonra Rusiya səfirinə təqdim edilib və Rusiya və Ermənistan dövlət, hökumət başçıları bu sənədi imzalayacaqlar...

Bu bəyanat bizim şanlı qələbəmizdir. Şadam ki, bu gün bu müjdəni Azərbaycan xalqına verirəm. Hesab edirəm ki, bu bəyanatın imzalanmasının səbəblərindən biri də dünən qeyd etdiyimiz parlaq qələbəmizdir, tarixi qələbəmizdir. Şuşanın işğaldan azad edilməsidir, Şuşa Qarabağın tacıdır! Şuşanın azad edilməsi həm böyük siyasi, həm böyük strateji, eyni zamanda, çox böyük mənəvi mənə daşıyır. Biz Şuşaya qayıtdıq, biz Şuşanı qayıtdıq, biz Şuşada yaşayacağıq və işğaldan azad edilmiş digər bütün torpaqlarda həyat qaynayacaq. İnsanlar o torpaqlara qayıdacaq, orada yaşayacaq, insanlarımızın 30 illik həsrətinə son qoyulur...

Mən bir məsələni də bildirmək, əziz xalqıma çatdırmaq istəyirəm. Bu bəyanatda Dağlıq Qarabağın statusu haqqında bir kəlmə də yoxdur, yoxdur! Bəs hansı Ermənistan tərəfinin tələbləri ki, Dağlıq Qarabağa müstəqillik verilməlidir? Mən onlara muxtariyyət təklif edəndə buna razı olmadılar, dedilər ki, yox, bu, “müstəqil dövlətdir”...

“Qarabağ Azərbaycandır və niyə” ifadəsi artıq bizim qələbəmizin rəmzi idi, rəmzinə çevrildi. Bir il bundan əvvəl mən bunu demişəm. Mən fəxr edirəm ki, mənim dediyim ifadə artıq bir milli şüara çevrildi. Bu gün böyük qürur hissi ilə deyə bilirik ki, Füzuli bizimdir, Cəbrayıl bizimdir, Zəngilan bizimdir, Qubadlı bizimdir, Ağdam bizimdir, Laçın bizimdir, Kəlbəcər bizimdir, Şuşa bizimdir, Qarabağ bizimdir, Qarabağ Azərbaycandır! Eşq olsun Azərbaycan xalqına! Yaşasın Azərbaycan!

10 noyabr 2020-ci il

İlham Əliyev Xudafərinde və Cəbrayıl Azərbaycan bayrağını qaldırdı

Noyabrın 16-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva işğaldan azad edilmiş Cəbrayıl və Füzuli rayonlarında, o cümlədən Cəbrayıl və Füzuli şəhərlərində olublar.

Cəbrayıla gedərkən avtomobili özü idarə edən Prezident İlham Əliyev dedi:

“Cəbrayıl rayonu. Gedirik Xudafərin körpüsünün yanına. Xudafərin körpüsü qabaqdadır.

Bu da Azərbaycan vətəndaşlarının vəhşi düşmən tərəfindən dağıdılmış evləridir.

Araz çayı, Azərbaycan-İran sərhədi. Dostluq sərhədidir.

Yol boyunca düşmənin dağıtdığı kəndləri görürkən bir daha şahidi oluram ki, biz hansı vəhşi düşmənlə üz-üzəyik. Bunları gördükcə bir daha adam əmin olur ki, biz təkə öz ərazi bütövlüyümüzü bərpa etməmişik, biz yirtici düşməni məhv etməmişik. Dünyada bir çox müharibələr olub, bu gün də gedir. Bu gün də bəzi yerlərdə işğal davam edir. Amma inanmıram ki, kimsə bu qəddər qəddər, bu qəddər qeyri-insani bir düşmənlə üz-üzə qalsın.

Bizim tarixi qələbəmiz erməni faşizmi üzərində əldə edilmiş qələbədir. Bizim zəfərimiz haqqın, ədalətin bərpasıdır. Bu gün, noyabrın 16-sı mənim həyatımda xüsusi tarix olaraq qalacaq. Çünki bir neçə dəqiqədən sonra biz qədim memarlıq abidəmiz olan Xudafərin körpüsünə yaxınlaşacağıq.

Bu dağlar artıq bizimdir, həmişə bizim olub. Ancaq 30 ilə yaxın düşmən bu dağlarda, bu torpaqlarda, bizim dedə-baba torpaqlarımızda oturub, bizə meydan oxuyub.

Vəhşi düşmən tərəfindən dağıdılmış evlərin hamısını bərpa edəcəyik.

Bu da Xudafərin su anbarıdır.

Bizdən aşağıda Araz çayıdır. İndi tunc giririk. O tərəf qonşu dövlət İran İslam Respublikasıdır.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Xudafərin körpüsünə gəldilər. Bu anlar da tariximizin səhifələrinə qızıl hərflərlə yazılacaq.

Prezident İlham Əliyev Xudafərin körpüsündə şanlı Azərbaycan bayrağını qaldırdı. Dövlətimizin başçısının bayrağımızı tarixi Xudafərin körpüsündə qaldırması Azərbaycan xalqı üçün qürur və fəxərdir. Xalqımızın mənəviyyatında, tarixində dərin iz buraxan Xudafərin həm də milli qürur məsələsi idi.

Sonra Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Araz çayının sahilini gəzdilər, Xudafərin körpüsünün önündə xatirə şəkilləri çəkirdilər.

Daha sonra Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva işğaldan azad edilmiş Cəbrayıl şəhərinə gəldilər.

Dövlətimizin başçısı, Ali Baş Komandan Cəbrayıl şəhərində də üçrəngli bayrağımızı qaldırdı. Nitq söylədi. Dövlətimizin başçısının sözləri qəlbimizi qürur hissi ilə doldurdu:

- Hər bir cəbrayılı bir arzu ilə yaşayırdı ki, öz dedə-baba torpağına qayıtsın.

Haqq-ədalət zəfər çaldı. Müzəffər Azərbaycan Ordusu zəfər çaldı. Düşmənin beli qırıldı. Düşmən torpaqlarımızdan qovuldu. Azərbaycan bayrağı işğaldan azad edilmiş torpaqlarda qaldırıldı və əbədi dalğalanacaq.

Qarabağ bizimdir! Qarabağ Azərbaycandır!

-Əziz həmvətənlər.

Bu gün ölkəmiz üçün tarixi bir gündür. Bu gün Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə son qoyulur. Hesab edirəm ki, indicə imzalanmış üçtərəfli bəyanat məsələnin həlli istiqamətində son nöqtə olacaqdır. Bu bəyanatı Azərbaycan Prezidenti, Rusiya Prezidenti və Ermənistan baş naziri imzalamışlar. İstərdim ki, bəyanatın mətni ilə sizi tanış edim:

“Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ermənistan Respublikasının baş naziri və Rusiya Federasiyasının Prezidentinin bəyanatı

Biz Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, Ermənistan Respublikasının baş naziri Nikol Paşinyan və Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putin aşağıdakıları bəyan edirik:

1. 10 noyabr 2020-ci il tarixində Moskva vaxtı ilə saat 00.00-dan etibarən Dağlıq Qarabağ münaqişəsi zonasında atəşin və bütün hərbi əməliyyatların tam dayandırılması elan olunur. Bundan sonra Tərəflər adlandırılacaq Azərbaycan Respublikası və Ermənistan Respublikası hazırda tutduqları mövqelərdə qalacaqlar.

2. 20 noyabr 2020-ci il tarixində Ağdam rayonu Azərbaycan Respublikasına qaytarılır.

3. Dağlıq Qarabağda təmas xətti və Laçın dəhlizi boyu Rusiya Federasiyasının 1960 sayda odlu silahlı hərbi qulluqçusundan, 90 hərbi zirehli texnika, 380 ədəd avtomobil və xüsusi texnikadan ibarət sülhməramlı kontingenti yerləşdirilir.

4. Rusiya Federasiyasının sülhməramlı kontingenti erməni silahlı qüvvələrinin çıxarılması ilə paralel şəkildə yerləşdirilir. Rusiya Federasiyasının sülhməramlı kontingentinin qalma müddəti 5 ildir və müddətin bitməsinə 6 ay qalmış hazırkı müddəanın təbii qənaətinə xitam verilməsi niyyəti ilə bağlı Tərəflərdən hər hansı biri çıxış etməzsə, müddət avtomatik olaraq növbəti 5 ilə uzadılır.

5. Münaqişə tərəflərinin razılaşmalara əməl etməsinə nəzarət

tin səmərəliliyinin artırılması məqsədilə atəşkəsə nəzarət üzrə sülhməramlı mərkəz yaradılır.

6. Ermənistan Respublikası 15 noyabr 2020-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasına Kəlbəcər rayonunu, 1 dekabr 2020-ci il tarixində isə Laçın rayonunu qaytarır. Dağlıq Qarabağla Ermənistan arasında əlaqəni təmin edəcək və bununla belə Şuşa şəhərinə toxunmayacaq Laçın dəhlizi (5 kilometr enliyində) Rusiya sülhməramlı kontingentinin nəzarəti altında qalır. Tərəflərin razılığı əsasında növbəti üç il ərzində Dağlıq Qarabağla Ermənistan arasında əlaqəni təmin edən Laçın dəhlizi üzrə yeni hərəkət marşrutunun inşası planı müəyyən ediləcək və bununla da həmin marşrutun mühafizəsi üçün Rusiya sülhməramlı kontingentinin gələcək yerləşməsi nəzərdə tutulur. Azərbaycan Respublikası Laçın dəhlizi üzrə hər iki istiqamətdə vətəndaşların, nəqliyyat vasitələrinin və yüklərin hərəkətinə təhlükəsizlik zəmanəti verir.

7. Daxili məcburi köçkünlər və qaçqınlar Dağlıq Qarabağın ərazisinə və ətraf rayonlara BMT-nin Qaçqınlar üzrə Ali Komissarlığının Ofisinin nəzarəti altında geri qaytarılır.

8. Hərbi əsirlər, girovlar və digər saxlanılan şəxslərin, habelə cəsədlərin mübadiləsi həyata keçirilir.

9. Bölgədəki bütün iqtisadi və nəqliyyat əlaqələri bərpa edilir. Ermənistan Respublikası vətəndaşların, nəqliyyat vasitələrinin və yüklərin hər iki istiqamətdə maneəsiz hərəkətinin təşkili məqsədilə Azərbaycan Respublikasının qərb rayonları və Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında nəqliyyat əlaqəsinin təhlükəsizliyinə zəmanət verir. Nəqliyyat əlaqəsi üzrə nəzarəti Rusiyanın Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin sərhəd xidmətinin orqanları həyata keçirir. Tərəflərin razılığı əsasında Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə Azərbaycanın qərb rayonlarını birləşdirən yeni nəqliyyat kommunikasiyalarının

9 Noyabr Bayraq Günü

YAP Cəbrayıl rayon təşkilatında partiya fəalları, gənclər və bir qrup ictimaiyyət nümayəndələrinin iştirakı ilə 9 Noyabr Bayraq Günü münasibətilə tədbir keçirildi. Tədbirdə Ali Baş Komandan İlham Əliyev cənablarının rəhbərliyi ilə Şuşanın işğaldan azad olunmasını, müzəffər Azərbaycan Ordusunun, Azərbaycan - Türkiyə birliyini, qardaşlığını tərənnüm edən şüarlar səsləndirildi.

Tədbir iştirakçıları 4 saylı qəsəbə ərazisindəki "Heydər Parkı"nda Ulu Öndər Heydər Əliyevin abidəsini ziyarət edərək, vətənpərvərlik ruhunda şüarlar səsləndirməklə bayram coşqusu yaratdılar.

"XUDAFƏRİN"

Cəbrayılıların Zəfər sevinci

Elimizin-obamızın qələbə xəbərləri, zəfər soraqlı günü gəldi. Uzun illərdir ki, kədər yağan çöhrələrimizə, nəhayət ki, sevinc qondu. Dədə-baba yurd yerlərimizdəki nigaran ruhlar şad oldu. Gecəyarısı gələn şad xəbər qapıları "döydü": "Ermənistan təslim oldu". Cəbrayıl, Füzuli, Zəngilan, Qubadlı... Şuşa... Bir-birinin ardınca gələn qələbələrimizin məntiqi sonluğu -10 noyabr 2020-ci il - Qələbə günü. Azərbaycan tarixinə qızıl həflərlə yazıldı bu gün. Xalqımızın 30 il

taqxanalarda yaşamış insanların hər an gözlədiyi bir xəbər idi bu. Hər cür çətinliyə dözərək dövlətinin və dövlətçiliyinin ya-

Müvəqqəti ünvandan daimi ünvana qayıdış (Məskunluqdan sakin olmağa)

Baş redaktordan

Qardaşım Nağı oktyabrın 23-də saat 17:30 radələrində mənə zəng edib sevinə-sevinə Dağtumas kəndinin erməni işğalından azad olunması xəbərini çatdırdı. Sevincdən qəhərləndim. Ardınca kiçik qardaşım Fazil, iş yoldaşım Afaq Xürrəmçizi və başqalarından gələn aramsız zənglərə cavab verə-verə bir gözüm ağladı, bir gözüm güldü. Saray qəsəbəsindəki evimdə tək-tənha olduğumdan höknürtü çalib ağladım da. Son anına qədər doğma Cəbrayılıma qayıtmağımızdan ümidini üzməyən atam dilində vətən, Cəbrayıl kəlməsi lalidi - "Cəbrayıl" kəlməsi deməkdən az qala ağzında dili yandı. 63 yaşında iken qəflətən insult keçirən atamı Beyləqanda Örençala ərazisindəki Yəhya Çələbinin, Həcər nənənin uyuduğu qəbiristanlıqda torpağa tapşırıdım. Doğma yurd nisgili ilə dünyadan köçənlərin yəqin ki, vətensizlikdən goru çatlayır, qəbri od tutub yanır. Necə ki, elimiz-ünümüz doğma yurdumuza çatmadığından da bizim bağrımız çatlayır. Başqa sözlə, vətensizlikdən önlərimizin goru, qalanlarımızın bağı çatlayırdı.

Dağtumasın alınmasından sevinəndə bir gözüm ona görə ağladı ki (ona görə

hökürüb ağladım ki), dilində "Cəbrayıl" kəlməsi bitirən atam (və atamın timsalında elə bütün yurd həsrəti ilə dünyasını dəyişənlərin hamısı!) gedib Cəbrayılı görə bilmədi. Bir gözüm(lə) ona görə güldü(m) ki, bu sevincimin içində kədərimiz də var idi. Şəhidlərimizin müqəddəs qanlarının içindən keçib gedirdi işğaldan azad olunmuş torpaqlarımıza qayıdan yollarımız. Bununla həm də şəhidlərimizin qisasları alınmış olurdu yağıldardan. Bax sevincimizlə kədərimizin qoşaşdığı və sevincimizin üstün çıxdığı bu dəqiqələrdə kəndimizin ilk şəhidlərindən olan Vahidin böyük qardaşı Tahir Əmrah oğlu Məmmədovdan da mənə təbrik zəngi gəldi; ağlamış olduğumu da səsimin tonundan-ahəngindən duydu, hiss etdi şəhid qardaşı. "Şükür Allaha ki, Tahir, şəhidlərimizin qisasları alındı, tökülən nəhaq qanlarımız yerə qalmadı," dedim.

Dağtumasın işğaldan azad olunması münasibətilə mənə gələn çoxsaylı təbrik zəngləri bir tərəfdən də ona görə qəlbimi qürur hissi ilə doldururdu ki, deməli, Cəbrayılısız və Dağtumasız yaşadığım bu 27 ildə öz əməlim və əqidəmlə Cəbrayılın və Dağtumasın ünvanını və Dağtumasın ünvanını ləyaqətlə öz üstümdə gəzdirirəm, öz simamda yaşada bilməmişəm. Bəli, insan öz elinə-obasına, yurduna bağlı olduqda, öz cismində elini-obasını daşıyan gəzəri torpaq funksiyasını qeyd-şərtsiz yerinə yetirmiş olur.

Biz insanlar vətən torpağının parçalarıyıq, harda yaşamağımızdan, gəzməyi-

mizdən asılı olmayaraq nəhayətdə qayıdıb vətən torpağının özünə qovuşmağa, birlikdə olub, bir yerdə olub, bir olub vətəni bütövləşdirməyə borcluyuq. "Qürbət cənnət olsa da, ölməyə vətən yaxşı" kəlamının da özəyində bu mahiyyət ifadə olunub: Vətən torpağından doğulduğumuz-yarandığımız üçün mənəvi varlığımızla bahəm cismani mövcudluğumuzla da vətən torpağına bağlı olmalıyıq. Məskun olduğumuz-məcburi köçkün kimi məskunlaşdığımız müxtəlif guşələrdən barımızı-barxanamızı götürüb vətən torpaqlarımızın əbədi sakini olmağa tədarükümüzü görməliyik. "Nə ola, bir şadıqlı xəbəri gələ, yüklənə barxanəm ellərə doğru" deyən dədələrimizin arzularının həyat keçdiyi bu xoşbəxtlik də üzümzə güldür. Şükür sənə, xudaya-pərvərdigara. Ölmedik, bu günləri də gördük.

Bəli, biz qaçqın və məcburi köçkünlərin daimi qeydiyyat ünvanımız olmadığı üçün məskun olduğumuz ərazilərin sakini sayılmamağımız da təbii idi. Çünki "əbədi və dəyişməz ünvan" kimi xarakterizə olunan "sakin" ifadəsi insanın öz ana vətəni, ata yurdu olan torpağa şamil edilir. "Sakin" ifadəsinin bir adekvat adı da elə vətən sözündən olan "vətəndaş" kəlməsidir.

Vətənə dönüşümüz - vətənimizin sakini olmaq haqqımızı, vətənimizdə əsl vətəndaş kimi yaşamaq hüququmuzu bərpa etməyimiz münasibətilə hər bir məcburi köçkünü müsbət təbrik edirəm!

dən bəri intizarla gözlədiyi şad xəbərini müjdəsini verdi Ali Baş Komandan. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin uzunmüddətli, ardıcıl heyətə keçirdiyi məqsədyönlü işlərin, xüsusilə ordu quruculuğu sahəsində gördüyü tədbirlərin bəhrəsi olaraq Azərbaycanın müzəffər ordusu canı, qanı hesabına şanlı tarix yazdı. 44 gün davam edən Vətən müharibəsi Ali Baş Komandanımızın qətiyyəti, xalqımızın bir yumruq kimi birliyi, şanlı Ordumuzun şücaətini dünyaya nümayiş etdirdi. Dünya bu birlik, vəhdət qarşısında heyretini gizlədə bilmədi, dostlarımız sevindi, düşmənlərimiz xar oldu.

Qələbə müjdəsini biz cəbrayılılar sevincqarışıq göz yaşları ilə qarşıladıq. Cocuq Mərcanlıdan başladı bu Böyük Qayıdış. Davamı gəldi... Həmin anlarda keçirdiyimiz hissləri sözlə ifadə etmək olduqca çətindir. Uzun illər çadırlarda, vaqonlarda, yarımçıq binalarda, ya-

*Vətən candı, həm ürəkdi,
Gözəllikdə tayı təkdi.
Bütövləşir, mübarəkdi,
Ucaldı baş, yenə şükür!*

*Yetişsin o Tanrı dada,
Getməsin haqq işim bada.
Sovuşacaq bu qan-qada,
Gözümdə yaş, yenə şükür!*

*Dərdi verən verir ki, çək,
Düşmən üstə hey şığı, sək.
Bu meydanda qalmaq tək,
Gəldi qardaş, yenə şükür!*

*Cəbrayılı bir daş-qalaq,
Yurd ətrini yurddan alağ.
Ötən günlə xəyallanağ,
Var o yaddaş, yenə şükür!*

*Həsrətimiz çəkdi uzun,
Əritmişik sükut buzun.
Ehməllə alın tozun,
O Qaradaş, yenə şükür!*

*Qırılıbdi qol-budağı,
Suyu axmır, yox bulağı.
Aşacaq biz bu dağı,
Çinar çəş-baş, yenə şükür!*

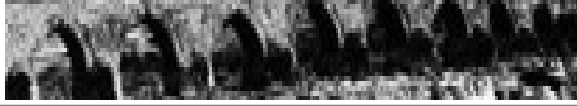
*Dərd-ələmin çatıb sonu,
Dəyişirik libas-donu.
Onu gedər, qalar onu,
Bilir yurddaş, yenə şükür!*

*Hidayətəm, ötüb yaşım,
Qovğa-qada çəkib başım.
Nə yaxşı var torpaq-daşım,
Qurum bardaş, yenə şükür!*

10.11.2020.

HİDAYƏT SƏFƏRLI
AJB-nin üzvü, Qabaqçıl təhsil işçisi, "Xudafərin" qəzetinin baş redaktor müavini

Ruhin ədliyyə kapitanı idi

Yuxarı Məzrə kəndində xoşbəxt ailə həyatı yaşayırdılar Müzəffər kişi ilə Gülnaz xanım. Gülnaz adlı bir qız övladları da var idi.

1987-ci ilin 13 martında - Novruz bayramı ərəfəsində isə Uca Tanrı gənc ailəni oğul payı ilə də sevindirirdi. Adını Ruhin qoyub, taleyini Allaha ismarladılar. Beləcə, ilahinin qız payından da, oğul payından da bəhrələnen bu gənc ailə ömürlərinin xoşbəxt, bəxtəvər dövrünü sürürdü. Özlərinə yaxşı dolanışq, rahat gün-güzəran düzəl-

dib, Allaha şükranlıq edə-edə yaşayırdılar. Gələcək haqqında da xoş xəyallar qurmuşdular. Ancaq sən saydığını say, gör fəlek nə sayır deyiblər...

Amma fəlek neyləyə də, zülmün həddini bu qədər aşırırmazdı, öz ədalətinə qayıdıb tapınardı. Fələyin əvəzindən mənhus niyyətli qonşularımız olan ermənilər - haylar törətdikləri fitnə-fesadla minlərlə insanın-soydaşlarımızın xoşbəxt, dinc yaşayışına haram qatdılar, gündüzünü gecəyə, lap qaranlıq gecəyə çevirdilər. 1993-cü ilin 23 avqustunda Cəbrayılı öz havadarlarının köməkliliyi ilə işğal etdilər. Qanlı döyüşlərin gətirdiyi bu ərəfədə mənfur ermənilər Məzrə kəndini də aramsız atəşə məruz qoydular və Müzəffərin anası Qunça xala da ağır yaralanıb şəhid oldu. Müzəffər kişi ilə Gülnaz xanım ata-baba yurdlarını tərk etməyə məcbur oldular, Gülnazı və Ruhini də götürüb Xırdalan şəhərinə gəldilər.

Ruhin 1-ci sinifə məcburi köçkün kimi Xırdalandakı 1 sayılı orta məktəbə getdi. Yaşa dolduqca, ağı kəsdikcə doğma yurd-yuvalarından məcburən didərgin düşüklərinin fərqi varırdı Ruhin. Niyə belə haqsızlıqlar, ədalətsizliklər olur sualı onu gecə-gündüz rahat buraxmırdı. Ona görə də orta məktəbdə oxuya-oxuya haqsızlıq mənəşindən çıxış yolları haqqında da düşüncəyə düşürdü. Buna görə də orta məktəbi qurtaranda hansı yolu, hansı peşəni seçmək haqqındakı qərarında da israrlı oldu. İnsanın haqqının özünə qaytarılması məsələsi onun üçün ən vacib və önəmli bir məqsədə çevrildi. Çünki onun ailəsi, özü də insan kimi

vətəninə yaşamaq haqqından məhrum edilmişdi. Bu səbəbdən də bu yolda xalqına özünün töhfəsini verməyi qət edib, hüquqşünas olmağı planlaşdırdı. Bakı Asiya Universitetinin hüquq fakültəsinə qəbul oldu. Universiteti bitirdikdən sonra ədliyyə sistemində işləməyə başladı. Biləsuvar da, imişlidə ədliyyə orqanlarında fəaliyyət göstərdi. Özünün prinsipliliqlə və haqqı-ədaləti müdafiə etməsi ilə işlədiyi rayonlarda böyük xətir-hörmət sahibi oldu Ruhin Xəlilov.

Bacarıqlı hüquqşünas və ədliyyə işçisi kimi onu Bakıya, Ədliyyə Nazirliyinə işə gətirdilər. Ruhin Müzəffər oğlu Xəlilov xidməti işində fərqlənmiş, ədliyyə kapitanı rütbəsinədək yüksəlmişdi. Lakin onu hüquqşünas olmağa vadar edən başlıca bir səbəb var idi: dünyada insan hüquqlarının müdafiəsi və haqq-ədalətin yoluna qoyulması global problem kimi onu narahat edirdi. Axı onun doğma Azərbaycanında da beynəlxalq hüquq öz qüvvəsini itirmişdi. BMT-nin qəbul etdiyi 4 qətnaməsi hələ də öz həllini tapmamışdı. 27 ildən çox idi ki, doğma Qarabağımız yadellilərin əsarətində idi. Ruhin hüquqşünas kimi ən böyük amalı bu haqq-ədaləti bərpa etmək idi.

Ancaq görünür ki, həyatda elə neqativ hallar olur ki, o məqamlarda beynəlxalq hüquq tənzimləməkdə fiziki gücün tətbiq edilməsinə zərurət yaranır. Necə ki, nankor qonşularımız olan Ermənistan bu beynəlxalq hüquq normalarına məhəl qoymayıb, nəinki öz işğalçılıq niyyətlərindən əl çəkir, hələ öz işğalçılıq planlarını genişləndirmək kimi həyasız təxribatlarını da davam etdirmək niyyəti güdürdü. Məhz sentyabrın 27-də bu mənhus niyyətini həyata keçirmək istəyən ermənilərə qarşı əks-hücum əməliyyatına başlamamız Ruhin Müzəffər oğlunun da səbrini tükəndirdi. Oktyabrın 1-dən könüllü olaraq döyüşə yollandı. Artıq hüquqi-siyasi müstəvidə qandıra bilmədiyimiz düşmənlərimizi cəbhədə özünün qranatomyotu ilə qandırmağa başladı. Doğma Cəbrayıl, Qubadlı və Zəngilandan keçdi onun qısa və şərəfli döyüş yolu. Laçın rayonu ərəzisi-nəcən irəliləyə bildi...

Ruhin Müzəffər oğlu Xəlilov 21 oktyabrda Tanrı dərğahında ən uca məqam sayılan şəhidlik zirvəsinə yetişdi. Ədliyyə kapitanı olan Ruhin bu 21 gündə mənfur düşmənlərə silahının gücü ilə kapitanlıq etdi, beynəlxalq hüquqi-siyasi müstəvidəki dinc yanaşmanı qəbul etməyən düşmənlərə hərbi müstəvidə fiziki güc nümayiş etdirdi. Sülh yolu ilə mümkün olmayanın fiziki zərbə hesabına diqtə edildiyini düşməne görk etdirdi. Çox heyif ki, Ruhin bizi gözələyən böyük Qələbəni görə bilmədi. Onu ikinci Fəxri xiyabanda dəfn etdilər. Həyat yoldaşı Günel Azər qızı, qızları Qunça (5 avqust 2013-cü il təvəllüdü), Melisa (26 mart 2015-ci il təvəllüdü) və oğlu Tunar (5 avqust 2019-cu il təvəllüdü) üçün həmişə şərəf və ləyaqətlə anılacaq bir vətənpərvərlik, hünər örnəyi qoyub getdi Ruhin qardaşımız.

Bəli, Ruhin Xəlilov ədliyyə kapitanı idi. Beynəlxalq hüququn qətnamələrini döyüşlərdə qranatomyotçu şücaəti ilə ermənilərə kapitan kimi nümayiş etdirdi.

Məzarın nurla dolsun, şəhid qardaşımız. Qisasınızın alınacağı gün uzaqda deyil.

Şakir ƏLİFOĞLU

Cəbrayıl rayonunun Həsənli kəndindən olan Azər və Cahən xanımın ailəsinə Ulu Yaradan üç qız övladından sonra sonbeşik kimi oğul payı da vermişdi. Vüsələnin (1989), Mələhətin (1991), Azərin anasının adını daşıyan Sonanın (1996) adar-madar qardaşı idi Səbuhi.

1999-cu ilin 19 yanvarında məcburi köçkün kimi məskunlaşdıqları Suraxanı rayonu A.Rzayev küçəsində uca Tanrı oğul payı ilə sevindirmişdi ailə üzvlərinin hamısını. O

axıtdılar.

Bir daha Səbuhinin Vətən yolunda son damla qanınadək vuruşub şəhid olmağı şərəf və ləyaqətlə canı-dildən qəbul etmiş bir fədai olduğunu anladılar. Oktyabrın 11-də böyük bir izdiham vətənin bu fədai əsgərini Suraxanı rayonundakı Bülbülə qəsəbəsində Şəhidlər Xiyabanında son mənzilə yola saldı.

Şəhidlərin məzarı həmişə gül-çiçək bitirir. Bu güllər ümumxalq məhəbbətindən boy atır. Vətən uğrunda qızılgül kimi açan şəhidlərimizin

“Bəlkə şəhid olub gəldim”

gündən də onun qayğısını çəkə-çəkə, sevib-əzizləyərək böyüdürdülər. Axı həm də oğul düşmən çəpəridir deyib babalarımız. Səbuhi məktəb yaş çatanda yaxınlıqdakı şəhid Ramik Abidovun adını daşıyan Suraxanı rayonu 85 sayılı orta məktəbə getdi. Dərslərini yaxşı oxuya-oxuya idmanla da müntəzəm məşğul olmağa başladı. Məktəbin voleybol komandasının fəal üzvü kimi seçilib fərqləndi. Bundan başqa, yunan-Roma güləş növü ilə də ciddi məşğul olmağa başladı, yarışlarda iştirak etdi. 12 il məşğul olduğu bu idman növündə Bakı 1-cililiyi, respublika birincisi kimi uğurlara da imza atdı.

Səbuhi Əsədovu idmanla məşğul olmağa vadar edən bir başqa səbəb də var idi. O, yaxşı bilirdi ki, üzünü görmədiyi - yəni gəzib-dolaşmadığı ata-baba yurdlarını kəmfürsət yağılardan geri almaq üçün güclü və çevik olmaq da ən başlıca şərtidir. Bərkə-boşa düşüb -çıxmağa idmanın ağır atletika növü kimi güləşdə, yüngül atletika növü kimi voleybolda məşğul olmaqla özünü hazırlayırdı. Çünki idman sağlamlıq, çeviklik kimi

kimi də, kəşfiyyətçi kimi də bütün hərbi tapşırıqların öhdəsindən layiqincə gəlib.

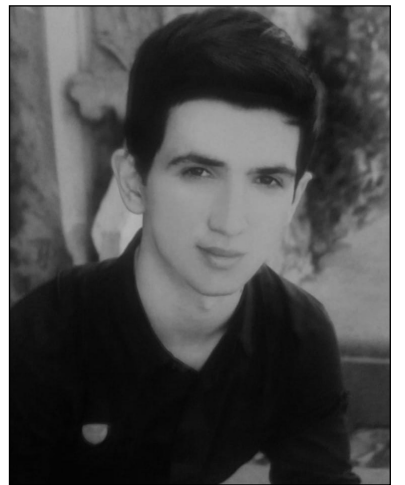
“Son beşiyim, evim-eşiyim” deyərək ailədə sevilən-əzizlənən Səbuhi Əsədov “son beşik-yurda keşik” ifadəsinin də mənasını yaxşı dərk edirdi. Ona görə də 2019-cu ilin 5 iyulunda heqiqi hərbi xidmətə yollananda evdə deyib ki, bəlkə şəhid olub gələcəm. O, bu sözləri ilə sanki əzəl başdan doğmalarına demək istəyib ki, oğul vətəni qorumaq üçündür, bu yolda qazilik də var, şəhidlik də. Hər iki halda bunu mərdliklə və təbiiiliklə qarşılamaq lazımdır.

Bəli, əslində elə bu fikri, bu düşüncəni təlqin etmək istəyirmiş ata-anasına, bacılalarına, doğmalarına.

Goranboydan-Ballıqayadan, Mingəçevirdən başlanan əsgəri xidmət yolu 15-16 ay çəkdi. 8 oktyabr 2020-ci ildə Madagizin (Suqovuşanın) azad olunması uğrunda gədən qanlı döyüşlərdə düşmən snayperindən açılan atəşlə gözündən vuruldu Səbuhi Azər oğlu.

Onun mübarək şəhid nəşini ayın 10-da Bakı şəhərində ailə üzvlərinə, doğmalarına gətirib təhvil verəndə “bəlkə şəhid olub gəldim” sözlərini yada salan əzizləri gözələrindən qanlı yaşlar

adları könüllərdə əbədiyaşarlıq qazanırlar. Gənc ömrünün

azadlığımız yolunda şəhid edən Səbuhi qardaşımızı da

bu günkü və gələcək nəsillər həmişə hörmətlə yad edib yaşıdacaqlar. Məzarın nurla dolsun, yerin behiştlik olsun, Şəhid qardaşımız!

Şakir ALBALIYEV

Vətən sevdalı Elçin

Baha oğlu Əvəz həmkəndlisi Mələk Oruc qızı Əhmədova ilə ailə həyatı quranda Böyük Mərcanlı kəndi çal-çağırılı, toy-büsatlı xoş dövrən içərisində yaşayırdı. Ağır elli Mərcanlı camaatı da "el bir olsa dağ oynadar yerindən" kəlamında deyildiyi kimi idi elə. Xoş gündə də, dar gündə də bir-birlərinin hayına hay verib birlik nümayiş etdirirdilər.

30 mart 1985-ci ildə Əvəz kişi ilə Mələk xalanın ilk övladları dünyaya gələndə də ailənin bu sevincinə bütün el-oba qoşulmuşdu. Körpənin adını Elçin qoyanda da bəlkə fikir-xəyal etmişdilər ki, Elçin bu gün tək bir ailə üçün dünyaya gələn körpə olsa da, sabah böyüyüb igidlik-ərənlilik yaşına yetişəndə də bütün el üçün-oba üçün, xalq, vətən üçün yaşayan-çalışan el oğlu-vətən oğlu olsun.

Elçindən sonra Ulu Tanrı ailəyə bir qız (İmərət), bir oğul (Cavid) payı da bəxş elədi.

1993-cü ilin qanlı-qadalı avqust ayı Cəbrayıl camaatının taleyinə məcburi köçkünlük düşdü. Əvəz kişinin atası Baha kişi evindən-əşiyindən çıxmıdı, erməni nə karədir ki, ondan qorxub kəndimi-kəsəyimi atım gədim dedi. Bununla sanki Baha baba öz adında ifadə olunan mənəni qorudu, özünü ucuz tutmadı, acizlik göstərmədi, özünün həqiqətən də bahalı (Baha) olduğunu, tək canı ilə bir elə bərabər olduğunu göstərdi.

...2-ci sinfi Böyük Mərcanlıdakı Xaniş Rüstəmovun adını daşıyan orta məktəbdə bitirən Elçin Əzizov orta təhsilini məskunlaşdıqları Azərutikinti xəstəxanası yaxınlığında fəaliyyət göstərən Zəngilan rayon 28 sayılı orta məktəbdə davam etdirib tamamladı. Sənədlərini ali məktəbə verdi, Azərbaycan Texniki Universitetinə - Metallurjiya fakültəsinə qəbul oldu. 2006-cı ildə buranı Qara və Əlvan metalların tökmə üsulu ilə istehsalı ixtisası üzrə bitirdi. Kişilik məktəbi sayılan hərbi xidməti də uğurla başa vurduqdan sonra 24 avqust 2008-ci ildə dayısı Vaqifin qızı Sevda Orucova ilə ailə həyatı qurdu. Bu evlilikdən 25 may

isə sobeşik övladları Uğur dünyaya gəldi.

Elçin saza-sözə vurğun olduğundan, qədim musiqi alətimiz olan saz da almışdı. Çala bilməsə də, evlərinin bir guşə-

miş, İmişli rayonundakı Qızılkənd qəbiristanlığında torpağı tapşırılmışdı. Tez-tez bu cür fikir-xəyallara dolması onu varından-yox edir, kəmfürsət düşmənlərin başımıza gətirdiyi oy-

sində asıb saxlayırdı. Əlbəttə, bu onun milli ruhu üçün doğma olan el sənətinə dərin məhəbbətinin ifadəsi idi. Milli ruh, soya-köke bağlılıq olmasa, yaddaş korşalar, insan ölü gözlərlə baxan cansız müqəvvaya dönər. "Keçmişini unudanı gələcək gülləyə tutar" deyiblər axı. Keçmişə dönüb baxmaq üçünsə yaddaşı hərəkətə gətirmək lazımdır. Elçin Əvəz oğlu Əzizov həmişə özünün yaddaş aynasından keçirmiş olduğu uşaqlıq çağlarına dönüb baxırdı. Doğma kəndləri Böyük Mərcanlı gəlib durardı gözlərinin qabağında. Qayğısız

unlardan çıxış yolunu düşünürdü. Nəhayət ki, düşünüb-daşındı, könüllü olaraq Dövlət Sərhəd Xidmətində - sərhəd qoşunlarında xüsusi təyinatlı kimi fəaliyyətə başladı. Vətənimizin ərazi bütövlüyünü bərpa etmək və sərhəd toxunulmazlığı keşiyində ayıq-sayıq olmağa qərar verən Elçin Ağdərədə, Talış kəndi istiqamətində oldu, ordan da Cocuq Mərcanlıya - Lələ təpəsinə gəldi. 2016-cı ilin aprel döyüşlərində göstərdiyi igidliklərə görə baş leytenant rütbəsinə layiq görüldü.

Qeyd edim ki, nümunəvi xidmətinə görə baş leytenant Əzizov Elçin Əvəz oğlu dəfələrlə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı ilə və eyni zamanda Dövlət Sərhəd Xidməti rəisinin əmri ilə medallarla təltif olunmuşdur. Belə ki, o, ölkə prezidentinin 16 avqust 2018-ci il tarixli Sərəncamı ilə "Hərbi xidmətə görə" medalı ilə, ölkə prezidentinin 16 avqust 2019-cu il tarixli Sərəncamı ilə "Vətən uğrunda" medalı ilə təltif olunmuşdu. Dövlət Sərhəd Xidməti rəisinin 29 dekabr 2013-cü il tarixli əmri ilə "Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin 95 illiyi" (1918-2013) yubiley medalı ilə, 3 dekabr 2014-cü il tarixli əmri ilə "Azərbaycan Sərhəd Mühafizəsinin 95 illiyi (1919-2014)" yubiley medalı ilə, 18 av-

qust 2015-ci il tarixli əmri ilə "Hərbi xidmətdə fərqlənməyə görə" 3-cü dərəcəli medalla, 14 avqust 2019-cu il tarixli əmri ilə isə "Azərbaycan Sərhəd Mühafizəsinin 100 illiyi(1919-2019)" yubiley medalı ilə təltif olunmuşdur.

Bir məqamı da diqqətə çəkim ki, Elçinin ailəsi Binəqədi rayonundakı Sulutəpə yaşayış məsivində qaynatası olan Vaqif Əhmədovun evində yaşayır. Evinin bir otağını isə Elçinin həyatı və döyüş yolunu əks etdirən kabinetə çevirib. Burada onun döyüş paltarlarından tutmuş aldığı medallara qədər və s. şəxsi əşyaları toplanıb. Elə mən də Elçinin Biləsuvardakı qəsəbədə məskunlaşan dayısı Vidadi ilə telefon əlaqəsi yaradandan sonra mənə görüşmək üçün bu ünvanı nişan verdi. Elçinin dayısı Füzuli, ilk övladı olan Yusif və bir-iki yaxın qohumu ilə bu kabinetə toplaşmış söhbət etdik. Söhbət əsnasında hazırda 4-cü sinifdə oxuyan Yusif uşaq teztavliyi ilə gələcəkdə hərbiçi olmaq istədiyini də bildirdi. Yaşından böyük düşüncə qabiliyyətinə malik olan bu uşağın çox işıqlı gələcəyi olduğu da onun danışığından aydın hiss olunurdu. Atasının məzarı üstünə yazıb qoyduğu məktubda ifadə elədiyi fikirlər adamı mütəəssireddi gücə malikdir: "Atam şəhid olandan sonra hərə bizə bir cürə yardım edir. Kaş onların yerinə mənə atamı bir dəfə qucaqlayıb öpmək və səni eşitmək hədiyyəsi verə biləydilər". Allahın lənətinə gəlsin ermənilər və onların havadarları, Yusif. Sənin ananın dediyi sözlər də eyni dərəcədə kədərəngiz hisslər yaşadır adama: Cəbrayıl-

Mahmudlu sərhəd zastavasında dayanmışdı. Amma bir zabıt kimi döyüşün qaynar yerlərinə də baş vurub, ağır yaralılarımızı cəbhənin qızgın nöqtələrindən götürüb kənarlaşdırırdı. Sonuncu dəfə oktyabrın 13-də Naxçıvandan olan mayor Əliyevlə Sarıcallıdan yaralılarımızı xilas etməyə gedərkən, mənfur düşmənlər idarə olunan raketlə onların maşını vurdu. Hər iki zabitimiz həmin vaxt şəhid oldu. Oktyabrın 15-də ikinci Fəxri xiyabanda torpağa tapşırıldılar.

Deyirlər bəzi əlamətdar hadisələr əvvəldən ürəyədammalar şəklində insanın qəlbinə əyan olur. Baş leytenant Elçin Əzizov da ağır və şərəfli bir yolun yolçusu olduğunu bilirdi. Şəhid olmamışdan az müddət əvvəl həyat yoldaşı Sevda xanımın telefonunda "məsajlaşmışdı"-xəbərləmişdi. Noyabrın 1-də bir yaşı tamam olacaq sonbeşik Uğuru nəzərdə tutan həyat yoldaşı yazıb: "Tez gəl, atası. O, səni unudur, tanıdır". Elçin isə cavabında yazıb: "Sevda, sənə indiye qədər deməmişəm. Bu gecə ola bilsin nəsə olsun. İşdi, birdən nəsə olsa, narahat olmayın. Bir də şər deməsən, xeyir gəlməz. Birdən mənə nəsə olar, olsa uşaqlar sənə əmanət, sən də Allaha. Öpürəm. Sizi çox istəyirəm. Səni də çox sevmişəm, sevirəm, sevecəm həmişə. Bir də atamın yanına qoyarsınız mənini". Bu sözlərin qarşılığında Sevda: "Elçin, dəlisən?" deyib həyəcanını etiraz formasında bu cür ifadə edibmiş.

Nə qədər həyəcanətirici yazışmadır, təsəvvür edirik. Vətən yolunda son borcunu verməklə şəhadətə yetişəcəyini könüllü olaraq qəbul edib anlayan Elçin qardaşımızın hədsiz vətən sevgi-

dan çıxanda 3 yaşım vardı. Cəbrayıl qayıdanda isə 3 uşaqla gədcəyəm. Bu 3 uşağım atasız qaldı...

Müharibə sağalmaz yaralar yetirir adamlara. O yaralar təkəcə fiziki yaralarla bitmir, mənəvi yaralar-sızılırla da uzun müddət insanları ağrıdıb-sızladır. Ata nisgili ilə, həyat yoldaşı itkisi ilə və s. çoxlu sayda, müxtəlif formalarda qəlb-ürək yarası, yaddaş ağrısı-göynərtisi yaşadır.

Füzuli-Cəbrayıl istiqamətindəki qanlı döyüşlərin iştirakçısı olan baş leytenant Elçin Əzizov

isi idi bu. "Elçin, dəlisən?" deyər ritorik sual edən həyat yoldaşı Sevda Orucova bununla şüuru altında gizlətməmiş həqiqəti ifadə etmək istəyirdi. Bilirdi ki, onun Elçini necə ki, onu dəlicəsinə sevirirdi, elə o sayaq da doğma vətəninə sevirirdi. Sevginin ifrat həddini dəlilik də adlandırır. Qeys Leylisini hədsiz məhəbbətlə sevib Məcnun-Dəli adlandırdığı kimi, Elçin də sevgilisi Sevda ilə yanaşı sevdidi vətəninin də dəlisi-vurğunu, aşıqı idi...

2011-ci ildə oğlanları Yusif, 8 sentyabr 2012-ci ildə qızları Duyğu və 1 noyabr 2019-cu ildə

uşaqlıq çağlarını həzin duyğularla anıb kövrələrdi. Atası Baha oğlu Əvəz kişi də 2002-ci ildə yurd nisgili ilə dünyasını dəyiş-

1985-ci ilin 25 iyununda Cəbrayıl rayonunun Məzrə kəndindən olan Nüsret Süleymanovla həyat yoldaşı Bülbül xanım valideyn xeyir-duası ilə qızları Səmayeni İsmayillı rayonunun Lahıc kəndindən olan Hacıağa kişinin ailəsinə gəlin köçürəndə dünyanın hələ düz vaxtları idi. Hacıağa

kişi oğlu İncəşallahla Səmayenin toylarını edəndə çox seviniirdi. Çünki bu ailə ilə evləcədən də qohumluqları var idi. Onla-

rın ailəcanlı, qayğıkeş olduqlarını çox yaxşı bilirdi. Ona görə də Bakı şəhərində ev alıb yaşayan oğlu İncəşallahın əsilli-nəsilli bir ailənin qızı ilə evlənməsi onu daha da arxayın etmişdi. Ürəyi arxayın idi xoşbəxt bir ailənin təməlinin qurulmasından.

"Böyüyüm, sənın torpağını alacağam, ana" demişdi

Doğrudan da, xoşbəxt bir ailənin təməli qoyulmuşdu. İnşallah Cəfərovla Səmaye Nüsret qızının bu izdivacından 1987-ci ildə Uca Tanrı oğul payı ilə sevindirdi ailəni. Körpənin adını Hacı qoydular. 1989-cu ildə qız payını da verdi Uca Allah. Adını Şəlalə qoydular. 1991-ci ilin 23 martında - Novruz bayramının sevinc dolu ovqatlı günlərində Uca Yaradan sonbeşik övladları olan ikinci oğul payı ilə də sevindirdi ailəni. Hacınin və Şəlalənin qardaşları dünyaya gəlmişdi həmin gün. Uca dağlar kimi vüqarlı, arxalı bir qardaş olduğunu arzulayıb adını Vüqar qoydular. Deyirlər insanın adı ilə taleyi arasında uyğunluqlar

olur. Çünki ad da insanın tale yazısıdır. Əbəs deyil ki, bir tapmacamızda deyilir: "Göyden düşdü, yapışdı". Cavabı addır bu tapmacanın. Yəqin ki, adın göyden düşməsi deyiləndə, ilahi tərəfindən hansısa qəibə səs tərəfindən adın sahibinə (uşağa) verildiyi nəzərdə tutulmuşdur. Doğrudan da, Vüqar öz vüqarlı siması və vüqarlı davranışı ilə nəinki təkəcə öz ailə üzvlərinin, bütövlükdə öz xalqının, vətəninin iftixar ünvanına çevrildi.

Cəfərov Vüqar İncəşallah oğlu 23 mart 1991-ci ildə Bakı şəhərində anadan olmuşdu. Nizami rayonundakı 70 sayılı pilot-litseyi-orta məktəbi bitirmiş, 2009-cu ilin oktyabrında həqiqi hərbi xidmətə çağırılmışdı. Hələ orta məktəb illərindən idmanla məşğul olan, karate üzrə diplomlara layiq görülən Vüqar uca boya, hündür çamətə, sağlam və çevik bədəne malik idi. Prezident Qvardiyasında əsgəri xidməti 2011-ci ilin aprelində uğurla başa vurub, evə qayıtdı. Üstündən heç ay yarım keçməmiş könüllü olaraq Daxili Qoşunlarımızda xidmətə qayıdıb, Xüsusi Təyinatə dəstənin tərkibində hərbiçi kimi fəaliyyətə başladı. Dəfələrlə komandir

heyəti tərəfindən hərbi bacarığı yüksək qiymətləndirilən Vüqar 2020-ci ilin 29 iyununda "Qüsursuz xidmətə görə" 3-cü dərəcəli medalla da təltif olundu. Çox sərrast atıcılıq qabiliyyəti var idi. Pulemyotçu kimi sərbəst atışda dəfələrlə fərqlənmişdi. Baş çavuş kimi də bir hərbiçi olaraq ona tapşırılan bütün işlərin öhdəsindən layiqincə gəlirdi. Ancaq öz hərbiçi istedadını düşməne qarşı açıq döyüşdə - hərbi savaşımda nümayiş etdirmək, "gör analar necə oğul doğub" deyə düşmənlərdən işğal altındakı torpaqlarımızı geri almaq və hayıf çıxmaq - şəhidlərimizin hayıfını çıxmaq, qisasını almaq hissi ilə alışıb-yarırdı Vüqar İncəşallah oğlu. Axı o, həm də uşaqlıqdan anasına söz vermişdi: "İncəşallah, böyüyüm, sənın torpağını alacağam, ana" deyərmiş anasına. Bu müqəddəs vədi tutmaq üçün - verdiyi sözə əməl etmək üçün yetişəcək anı gözləyirdi Vüqar.

2020-ci ilin 27 sentyabrında başlanan İkinci Qarabağ müharibəsi kəşfiyyatçı kimi də, sərrast atıcı-pulemyotçu kimi də, idmançı kimi də Vüqar Cəfərovun düşməne qarşı açıq döyüş üçün əlini-ayağını açdı, əli-ayağı oynağa getdi yağı düşmən üstünə bir qartal kimi şığıyıb qəhrəmanlıq göstərmək üçün. Anası Səmaye xalının həmişə misal getirdiyi "İgid odur ata minə atlana, igid odur hər əzaba qatlana" məsələmizi bir də yada saldı, Füzulidə, Cəbrayılda misilsiz igidliklər göstərdi. Hətta şəhid olandan bir müddət qabaq

evlərinə zəng edib, anasından bu məsələ bir də təkrarlamasını istəmiş, ana dilindən döyüş zonasında qulaqlarında səslənən bu sözlər ana öyüdünə dönüb onun qanını bir qədər də coşdurmuşdu. Həmişə anasına deyirdi ki, ana, darıxma, torpaqlarımızı alacağımız. Anasına təkrar-təkrar söylədiyi bu sözləri artıq döyüş meydanında əməli cəhətdən icra edirdi Vüqar.

Bəli, Vüqar söz vermişdi anasına: "ana, torpağını alacağam". Adı kimi özü də Vüqarlı idi Vüqarın. Verdiyini sözü tutmalı idi. Anasına ana yurdunu düşmənlərdən geri almağa söz verən Vüqar İncəşallah oğlu Cəfərov əsl hərbiçi kimi verdiyi bu vədinə əməl etdi. Oktyabrın 5-də anasının kəndi olan Məzrə kəndi alınan günü də şəhadətə qovuşdu. Daşdığı baş çavuş rütbəsinə əsgərlik şərəfi, verdiyi vədə sədəqətli oğulluq borcu, vətəninə əsl vətənpərvərlik örnəyi nümayiş etdirdi. Oktyabrın 6-da Bakıdakı II Fəxri Xiyabanda ana vətən onu öz qoynuna aldı. Vətənin əziz balası, vətənin əsl övladı kimi Vüqar da öz şərəfli şəhadəti ilə ana torpağı şərəfləndirdi. Axı şəhid uyuyan torpaq müqəddəs ünvan-ziyaret yerinə çevrilir.

Vüqar anasının torpağı uğrunda, ana torpağı uğrunda, ana uğrunda, torpaq uğrunda canını fəda elədi. Mən Vüqar gildə olanda, atası, anası, bacısı, qardaşı ilə görüşdüm. Vüqarın bibisi Gülbəx xanım da, xalaları Maya, Nərminə, Nargilə və həyat yoldaşı olan keçmiş döyüşçü Tofiq Mustafayev də orda idilər (Qeyd edim ki, Vüqarın xalası Leylanın həyat yoldaşı

Mətləb də Cəbrayılın Daşbaşı kəndində şəhid olmuşdu). Söhbət əsnasında öyrəndim ki, Vüqar nişanlı imiş. Noyabrın 4-də qız toyu, 20-də isə öz toyu olacaqmış. Çərxi-fələyin gəc rəftarı mənfur ermənilərin fitvası ilə oyun oynadı. Anası Səmaye

xala oğul itkisindən oyula-oyula dedi ki, Əsli-Kərəm, Leyli-Məcnun sevgisi idi onların sevgiləri. "Mən şəhid olsam, ərə gərdənsənmi?" sualını nişanlısına verəndə, nişanlısı ona cavab vermək istəməyib, "bu nə sözdü danışsın, Vüqar" deyib. Ancaq Vüqar təkidlə bir neçə dəfə bu sualı ona verib, "yox" cavabı almayınca əl çəkməyib. Həmişə sevgilimdən muğayət olun deyərmiş.

Səmaye xala onu da dedi ki, namaz qılırdı, şəhidliyə yüksək amal kimi baxırdı Vüqar. Əyilib ayağının altından öpərdi ki, cənnət anaların ayaqları altındadır. Deyərdi ki, mən şəhid olsam, sizin günahlarınızın hamısını yuyacam, çünki günahlar şəhidliyə görə bağışlanılır.

Evin bir guşəsində Vüqarın Daxili İşlər Nazirliyi tərəfindən aldığı Fəxri Fərmanlar, karate üzrə diplom, "Qüsursuz xidmətə görə" medalı və s. qoyulmuşdu. Nədənə bu arada Vüqarın xalası Nargilənin həyat yoldaşı olan Tofiq kişi "Ocaq yanmasa, tüstüsü çıxmaz" məsələni işlətdi. Vüqar İncəşallah oğlu Cəfərov vətənin yolunda özünü bir oda döndərdi, ocağa dönüb yandı, tüstüsü düşmənin gözünü tökdü, istisi-işığı, məşəli isə azadlığa gədən yolumuza nur saçdı. Ocaq sözünün bir anlamı da pir, ziyarətqah deməkdir. Şəhid məzarı xalqın müqəddəs ziyarətqah yerinə çevrilir. Bizim Vüqarın adı, ünvanı da bu cərgədə əbədiyaşarlıq qazandı...

kimi insanların sağlamlığı keşiyində ləyaqətlə və fədakarlıqla dayanıb qulluq göstərən Mahmudov Əli Murtuza oğlu da camaat tərəfindən bir ləqəb-ayama qazanmışdı. Əslində bu, ləqəb, ayama olmaqdan çox, titullar, rütbə mənaları daşıyırdı. Elinə-obasına həkim olaraq şərəflə xidmət göstərdiyinə görə də camaat bu şərəfli həkimlik sənətini ona həm titullar, həm də ayama kimi vermişdi: Əli həkim. Düzdür, deyə bilərsiniz ki, bu, onun həkimlik titulu bildiren sözdür. Ancaq diqqətdə saxlasanız ki, ona tək xəstəxanada yox,

si Haqverdiyeva Gülbəstə Həzi qızı da kənddə ipəyi qarı kimi-nurani ağbırçək kimi, üstəgəl "Əli həkimin anası" adı ilə hamı tərəfindən əzizlənən xoşbəxt analardan idi. 1999-cu ilin 23 sentyabrında Bakı şəhərində məcburi köçkün kimi vətən nisgili ilə və sevimli həkim övladı Əli həkimin son taleyindən nigaran halda dünyasını dəyişdi.

Fərdi həyatında da tale sarıdan da xoşbəxt adam idi Əli həkim. Həmkəndlisi 16 mart 1957-ci ildə Dağtumas kəndində Cəfərqu lu oğlu Məhəmməd dayı ilə Xasa xalanın ailəsində dünyaya göz açmış Güleyzə Şirinova ilə ailə həyatı qurmuşdu. Bu evlilikdən onların 19 may 1981-ci ildə qızı Samirə, 19 oktyabr 1984-cü ildə oğlu Elbəy, 3 may 1986-cı ildə qızı Lalə, 1 noyabr 1988-ci ildə qızı Qönçə, 18 fevral 1991-ci ildə qızı Pərvin və nəhayət, 31 yanvar 1994-cü ildə Bakı şəhərində-məcburi köçkünlükdə özünü görə bilmədiyi oğlu Əliyar dünyaya gəlmişdi. Təəssüflə qeyd edim ki, doğma ata üzünə həsrət olan, doğma yurddan aralıda sonbeşik kimi dünyaya gələn Əliyar bəlkə də bu nisgillərin dəhşətinə tablamadığından, 4 sentyabr 2011-ci ildə ürək-damar çatışmazlığı xəstəliyinə mübtəla olduğundan, dünyadan nakam köçdü.

Bütün bunları deməkdə fikrim budur ki, Əli həkim ictimaiyyət arasında yüksək nüfuz sahibi olduğu kimi, bir fərdi sima kimi də xoşbəxt ailə başçısı idi.

Tifağı dağılmış mənəfur və nanor qonşularımız olan ermənilər 1993-cü ilin avqustunda bu xoşbəxt dövrəni əlimizdən aldılar. Həmin müdhiş avqust günlərində də Əli həkim həkim sədaqətinə, həkim andına sadıq qaldı, camaatın, insanların sonuncu pasiban yeri olan həkim ünvanına sonuncu üz tutacaq kəsləri düşündü və öz həkimlik postunda müsəlləh əsgər kimi axıracan duruşu gətirib gözlədi. Kənd-kəsək erməni vandalları tərəfindən işğala məruz qalıb yerlə-yeksan olundusa da, o qəlbində insanlara şəfqət bəxş eləmək inandından dönüb-çəkinmədi, məcburən də olsa öz yerini-yurdunu tərk edib məcburi köçkün olmadı. Bəlkə də əbədi vətəndə qalması ona görə qət etdi ki, vətən torpağının yaralı yerinə öz şəfəli əllərilə məhəm çəksin, yurdumuzun insan-sızlıqdan bağırını çatlamağa qoymasın. Axı o, həkim kimi Hippokrat andı içmişdi bir vaxt. Andə sədaqətli həkim, insanlara sədaqətli həkim, yurda sədaqətli həkim kimi... o, doğma torpaqlarımızdan bizim kimi məcburi köçkün düşmədi. Gözlədi, bəlkə də qələbə soraqlı bu günümüzü gözləmək üçün. Kim bilir, bəlkə də doğma Dağtumasımıza qayıdıb qovuşanda o, bizi orada salamlayacaq, nurani siması ilə üzümüzə gülümseyib, "harada qalmışdınız bu vaxtadək, a yurdumuzun övladları", -deyib bizi qarşılayacaq. Allah eləsin! Əli həkimin ondan nigaran olan həyat yoldaşı da, övladları da, əzizləri də belə bir möcüzəyə ümid bağlayıblar. Nə olar, möcüzə ilə dolu olan dünyamız belə bir möcüzəyə də şahidlik eləsin, ay Allah!

Şakir ALBALIYEV

Cənab Ali Baş Komandan!

Qolumuzda gücümüz var,
Şərəflidir şəhid olaq.
Əmr et, sırımızı alağ,
Cənab Ali Baş Komandan!

Bizlər əsgər atasıyıq,
Ordumuza olaq söykək.
Heydər baba nəvəsiyik,
Cənab Ali Baş Komandan!

Siyasetin gücümüzdür,
İşıq saçır yolumuza.
Güc-qüvvətsən qolumuza,
Cənab Ali Baş Komandan!

Biz könüllü döyüşçüyük,
Ucalacaq hax səsimiz.
Bizlər birlikdə güclüyük,
Cənab Ali Baş Komandan!

Qələbəyə apar bizi,
Yerə qoyaq düşmən dizin.
Ulu Öndər davamçısı,
Cənab Ali Baş Komandan!

Elxan Tufan

Doymadım

Bu yay gəzdim Şahdağın gədiklərini
Baharın gül nefəsindən doymadım.
Qom bağladım güllərinin hər birin,
Gül-çiçəyin dəstəsindən doymadım.

Yavaş-yavaş yamac gəzib döş endim,
Koldan qəfil dovşan çıxdı, üşəndim.
Gözəlliyin ayağına döşəndim,
Selovundan, dərəsindən doymadım.

Günəşə baxırdı yalçın qayalar,
Baxışına boylanırdı boyalar.
Zirvəsinə dolanırdı qartallar,
Qartalının qıy səsinə doymadım.

Gah uçurdu, gah da yerdə səkirdi,
Ana kəlik dəstəsini çəkirdi.
Hər dənduman gəlib üstə çökürdü,
Bu dəstənin həvəsindən doymadım.

Çadırdan baxırdı iki uşaq da,
Ənvər Şıxlar, gəlirdi bir qonaq da.
Pəsdən mahnı oxuyurdu bulaq da,
Zümzümənin nəşəsindən doymadım.

Küsübdür

Xəyalımla uçdum bizim dağlara,
Gördüm, nəşə yaz gədikdən küsübdür.
Dağlar baxa-baxa qalıb yollara,
Zirvə yoldan, yol ətəkdən küsübdür.

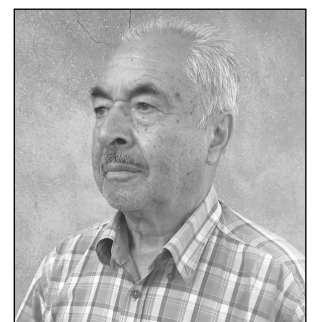
Üzümə dəymədi dağın nəfəsi,
Meşədə yox idi bülbül nəğməsi.
Döşdə qaçqıldamır kəlik dəstəsi,
Kəlik döşdən, döş kəlikdən küsübdür.

Tam dəyişib bu dağların həyatı,
Yoxa çıxıb çoban-çoluq, elatı.
Qulağı oxşamır "Çobanbayatı",
Tütək dağdan, dağ tütəkdən küsübdür.

Pozulub dağların köhnə ahəngi,
Xiffət çəkir çiçəklərin çələngi.
Gözə dəymir heç qızların səhəngi,
Bulaq qızdan, qız səhəngdən küsübdür.

Cığır dağ yuxarı çıxıb yorular,
Hər dənduman sağa, hər dənduman sola burular.
Çiçək üstə vızıldamır arılar,
Ari baldan, bal pətəkdən küsübdür.

Ənvər Şıxlar, heç açılmır havası,
Otuz ildir davam edir davası!
Niyə eşidilmir elin duası?!
Dua dildən, dil diləkdən küsübdür!

Ənvər Şıxlar

Andına və yurduna sədaqətli həkim

1946-cı ilin 1 aprelində Cəbrayıl rayonunun Dağtumas kəndində Mahmud oğlu Murtuza ilə Həzi qızı Gülbəstənin ailəsində dünyaya gələn oğlan uşağına Əli adını qoyub, bəxtini-taleyini Allah versin dedilər. Böyüyüb yaşa dolan Əli kəndlərindəki orta məktəbi bitirdikdən sonra 1966-1969-cu illərdə sovet ordusunda hərbi xidmətdə oldu. Əsgərliyini qurtardıqdan sonra sənədlərini Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutuna verdi. 1970-1976-cı illərdə burada oxudu. Ali təhsilli həkim kimi elə 1976-cı il-

Loğman adının həm ad, həm də titulları kimi qoşalaşmış bir mənəni ifadə etdiyi kimi. Bəli, xoşbəxtlikdir ki, sahibi olduğun peşəni doğma elinin-obanın camaatı arasında şərəflə doğruldub-yaşatmaq və bu sənəti tək cəməşənət adı kimi, tək titullar-rütbə sahibi kimi yox, elə həm də hər hansı yerdə və məqamda olmasından asılı olmayaraq ləqəb-ayama kimi də öz adında ləyaqətlə yaşatmaq!

Bizim Əli həkim belə bir şöhrət-şanə çatmışdı öz doğma cama-

atından da Dağtumas kənd xəstəxanasında əmək fəaliyyətinə başladı. O vaxtdan da 12-13 parakəndi əhatə eləyən Dağtumas ərazi sovetliyinin əhalisi arasında bir həkim kimi də, humanist dəyərlərin daşıyıcısı olan bir insan kimi də özünə sonsuz sevgi, dərin hüsn-rəğbət hissləri qazandırdı.

Kəndlərdə Əli adında adamlar çox olduğundan, camaat hərəsine

tək müalicə elədiyi xəstələri yox, böyükdən-küçüyə bütün ərazi əhalisi həmişə adı çəkiləndə, Əli həkim kimi müraciət edilirdi, onda həkim ifadəsinin onun üçün ayama-titullar kimi işləndiyinin fərqi varırdı. Necə ki, Əfsanədən bizə gələn çatan bilici həkim kimi tanınan

müəyyən xarakterik cizgilərinə görə bir cürə ad-ayama yapışdırırdı. Məsələn, Saqqal Əli, Qart Əli, Qarasaqqal oğlu Əli, Qaraqız oğlu Əli, Atatürk Əli, Qara Əli, Sadaoğlu Əli və başqaları.

1993-cü ilə kimi-kənd işğal olunandan sonra kimi Dağtumas kənd xəstəxanasında baş həkim

